

Wijnand Veeneman, universitair docent
e-mail w.w.veeneman@tbm.tudelft.nl

Vrijtijdswetenschap in Texas

'Sir... sir, ken ah dwopje aff' klinkt achter mij met de typische Texaanse tongval. Achter mij rijdt een golfkarretje. Ik wandel in een vochtige 35 graden door het bos van het hoofdgebouw van mijn conferentieoord naar mijn paviljoen. Het is een wandeling van vier minuten. Ik draai mijn hoofd om en laat er uit glippen: 'Sanks, but aam okee'. De man blijft stug achter mij rijden. Na ongeveer een minuut klinkt weer 'Sir'. En ik geef toe. Ik stap in en bedank de jonge man nog geen dertig tellen later voor het ritje. Eenmaal in mijn kamer bedenk ik me dat ik hem een dollar had moeten geven.

Als je twee weken in Texas een cursus geeft, krijg je in de randen van de dag de kans wat vrijetijdswetenschap te doen. Wetenschap is namelijk niet anders dan vergelijken en daarvoor heb je vergelijkingsmateriaal nodig. En ik hoef maar naar mijn

DE DAGELIJKSE RIT NAAR HET WERK IS EEN OEFENING IN GEDULD, SOMS EEN KWELLING

raam te lopen om dat te hebben. Of soms iets verder.

De omgeving van het congrescentrum laat zich lezen als een folder voor ideaal wonen. Er liggen twee golfbanen, daaromheen bosrijke wijkjes met snelle toegang tot vierbaanswegen. Een suburbaan Arcadië, met fluitende vogels en huppende eekhoorns. Denk aan een gecultiveerde Veluwe, vol met huizen en vierbaanswegen tussen de bomen. Huizen met zes slaapkamers van rond de 200.000 euro op percelen van zo'n 300 vierkante meter.

Als ik door één van die straten ren, kom ik in gesprek met Mike. Normaal kom je niet verder dan 'haw joral doein', maar Mike is ook aan het rennen en wil bij het uitpuffen wel even praten. Ik complimenteer hem met zijn huis en zeg dat in Nederland iedereen wel zo'n huis zou willen. Hij kijkt me meewarig aan. Het verhaal dat volgt geeft een beeld van een gemeenschap die langzaam gevangen raakt in de olieprijs en congestie. Het was mooi: ze hebben thuis drie auto's staan, het huis is groot en de omgeving groen, inderdaad. Om de hoek ligt een golfbaan, maar de dichtstbijzijnde winkel is vijf kilometer verderop. Fietsen is geen optie met 35 graden en tropische vochtigheid. Openbaar vervoer bestaat hier niet. Ook niet naar downtown Houston. Dus de dagelijkse rit naar het werk voor hem en zijn vrouw is een oefening in geduld, soms een kweuling. Allebei in een eigen auto, want anders kom je de wijk niet uit. Ze rijden naar verschillende delen van Houston met vele anderen, elke ochtend akelig traag. En dat in een land waar het eerste antwoord op congestie is: extra rijbanen.

De VS is verslaafd aan olie. De reclame op televisie hamert dat er in. De presidentskandidaten hameren het er in. En die verslaving zit diep verweven met de auto, in Texas met grote auto's. Reclame en de verkiezingen maken ook duidelijk dat de antwoorden op de stijgende olieprijs hier anders zijn dan in Nederland. Er is maar één antwoord: de auto moet gered, met alternatieve brandstof. Er is reclame voor elektrische auto's, auto's op aardgas, auto's op bio-ethanol, voor

hybride en flexfuel auto's. En aangezien privaat initiatief hier het land draagt, wordt er voor al deze alternatieven driftig geadverteerd; flinke auto's die de wereld moeten redden, maar met 9 liter per 100 kilometer mijlen achter blijven bij de gemiddelde Nederlandse brik.

Texas kan niet meer zonder de auto, hoe graag ze dat ook zou willen. Randy laat bij de lunch aan tafel haar wapenvergunning zien. Daarna vertelt ze hoe ze verlangt naar een wandeling door de straten van een Europese stad. De voorbeelden komen ook los van de disgenoten, over Scandinavische, Italiaanse, Engelse, Belgische en ook Nederlandse steden. Maar dat is voor Texas en grote delen van de VS een gepasseerd station. Aan het eind van de dag stapt Randy in haar BMW 5 en sluit achteraan in de rij op de Interstate. Ze weet ook dat het een gepasseerd station is.

De zelf gebouwde suburbane gevangenis met tralies van olie en auto's wordt langzaam maar zeker steeds minder comfortabel. De groeiende congestie en stijgende olieprijs eisen hun tol. Auto's worden ingeruild en ingeleverd, steeds meer tijd wordt verkwaamd in de file, de airconditioning moet een paar standjes lager, alternatieve brandstof laat op zich wachten en de olieprijs blijft stijgen. De noodzaak van olie of een reëel alternatief is hier gigantisch, anders zijn grote delen van de VS onbewoonbaar.

DE SUBURBANE GEVANGENIS MET TRALIES VAN OLIE EN AUTO'S WORDT STEEDS MINDER COMFORTABEL

In het meer stedelijke gebied van Houston wordt gewerkt aan het uit die gevangenis breken, de verslaving aan te pakken. In Houston ligt de eerste rails voor een lightrailstelsel, één lijn van 45 kilometer in een gebied zo groot als de provincie Gelderland met vier miljoen inwoners. Er is gestemd vóór een extra procent BTW om openbaar vervoer te financieren. De plannen voor 60 kilometer geleide bus zijn ook al in een ver gevorderd stadium. En peak oil, het punt waarop we alleen nog maar minder olie zullen hebben, nadert met rasse schreden en bussen en lightrail kunnen Mike geen redding brengen. Een halte op loopafstand zit er voor hem niet in.

Ik lig 's avonds in mijn veel te brede en veel te korte bed. Door de jetlag kan ik de slaap niet vatten. Ik besluit nog maar wat vrijetijdswetenschap te doen. En de vergelijking valt goed uit voor Nederland. Niet omdat het openbaar vervoer zoveel beter is dan de auto. Dat is het niet. Niet omdat je in Nederland een zo veel mooier huis kan hebben, dat kan je niet. Maar misschien kun je hier wel beter leven. Vooral omdat we nooit, waarschijnlijk per ongeluk, al ons

geld op één paard hebben gezet. Dat ene paard blijkt risicovol, ook al is dat paard op het moment van wedden nog zo aantrekkelijk. De wereld verandert en dan is het goed om alternatieven te hebben. En die hebben we, goed ontwikkelde alternatieven die voor de meesten van ons prima bruikbaar zijn: openbaar vervoer en de fiets. En die alternatieven zullen betekenen dat, terwijl de olie langzaam duurder wordt en de alternatieve brandstof nog op zich laten wachten, Nederland prima blijft functioneren. Winkels, scholen, terrassen zijn om de hoek, de trein rijdt op windenergie, de bakfiets brengt de kinderen naar school. Dat succes is deels geluk, ons land was nu eenmaal grotendeels ingericht voordat de auto er was. En deels is dat op het conto van de ruimtelijke ordenaars die bleven plannen rond alternatieven voor de auto. Ik bedank stilletjes de dames en heren ruimtelijke ordenaars daarvoor. Voor ik in slaap val bedenk ik dat de bestuurder van de golfkar nog een dollar tegoed heeft.

DE WERELD VERANDERT EN DAN IS HET GOED OM ALTERNATIEVEN TE HEBBEN